

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И НАУКЕ

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2010/2011. година

ТЕСТ 3

СРПСКИ ЈЕЗИК

УПУТСТВО ЗА РАД НА ТЕСТУ

Тест који треба да решиш има 20 задатака, а за рад је предвиђено 120 минута. Сваки задатак најпре пажљиво прочитај и размисли о томе шта се у њему тражи. Прво реши оне задатке који су за тебе лакши, а касније решавај оне задатке који су за тебе тежи.

Пажљиво прочитај текст сваког задатка јер је у њему објашњено на који начин треба да одговориш. У задацима се од тебе тражи да заокружиш слово испред тачног одговора, да спојиш делове одговора, да нешто напишеш и др.

Увек користи пуне називе приликом решавања задатака, скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати: прилошка одредба за место, а не п.о.м.).

У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати, то је простор у који се уписује број бодова.

На овој и последњој страни немој ништа уписивати.

Тест мораш да попуниш **хемијском оловком**. Током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу. Задатке решавај прво графитном оловком јер тако имаш могућност да, уколико уочиш грешку, ту грешку исправиш.

Пре него што предаш тест, провери своје одговоре још једном, а потом све одговоре напиши хемијском оловком. Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат, као ни одговор који је прецртаван и исправљан хемијском оловком.

Ако завршиш раније, предај тест дежурном наставнику и тихо изађи да не сметаш другима.

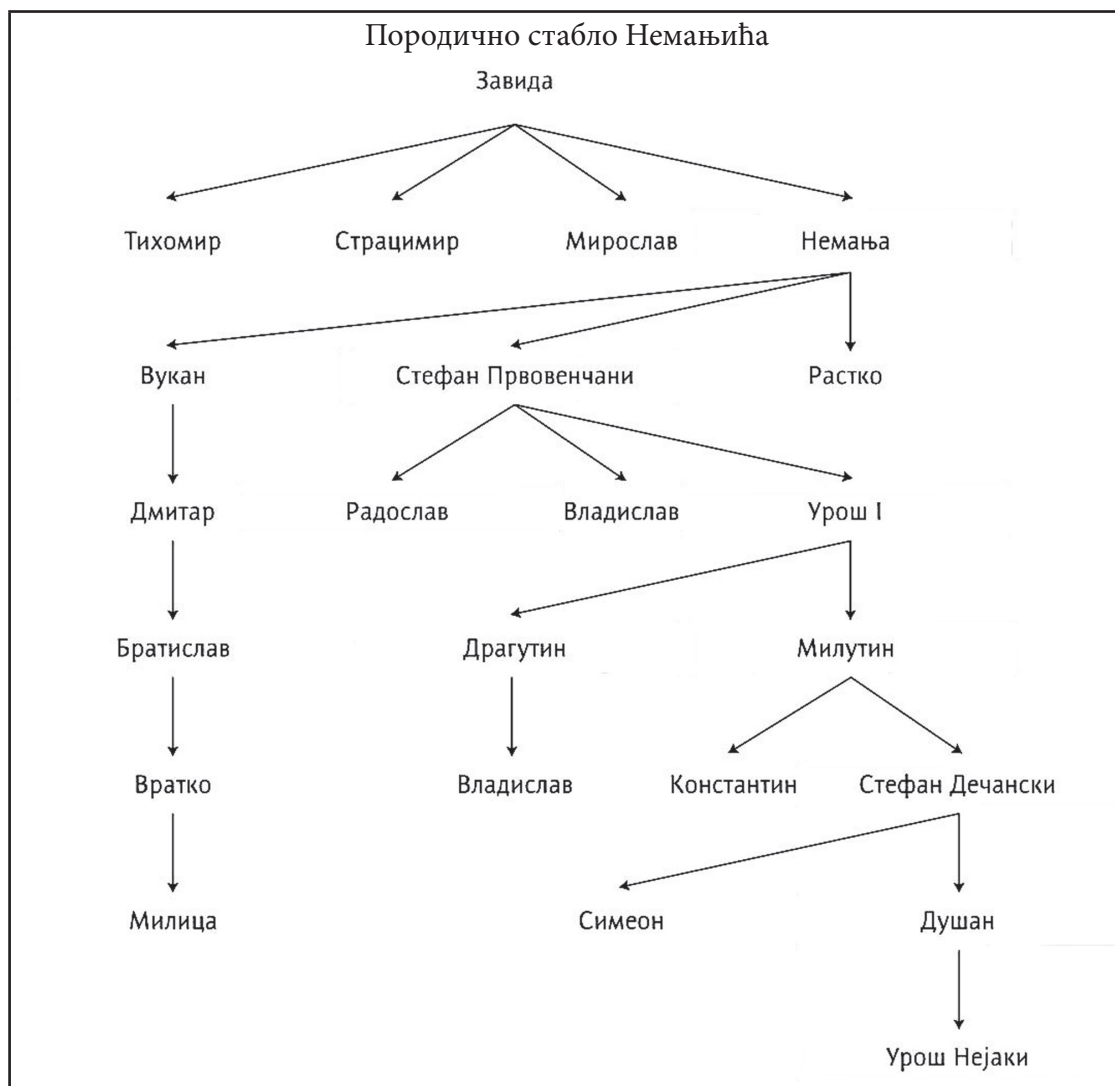
Желимо ти много успеха на испиту!

1. Прочитај текст и подвучи реченицу која **није битна** за смисао текста.

Примена Архимедовог закона

Конструкција пловног објекта као што је подморница у складу је са Архимедовим законом. Саму конструкцију подморнице предвидео је Жил Верн, француски писац, у роману *Двадесет хиљада миља под морем*. Подморница може да зарони и да исплива захваљујући тзв. коморама. Кроз отворе на коморама пушта се вода која их испуњава и тако повећава тежину подморнице. Подморница тада тоне. Супротно томе, тежина подморнице смањује се избацавањем воде из комора. Тада подморница испливава. На тај начин се мења тежина подморнице, док сила потиска остаје увек иста. Када подморница исплива на површину, услед смањења њене тежине, смањи се и њена сила потиска.

2. Погледај и проучи стабло породице Немањић.

Заокружи Т, ако је тврдња **тачна**, а Н, ако је тврдња **нетачна**.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Растков отац је имао само два брата.	Т	Н
У породици Немањић било је само мушке деце.	Т	Н
Урош Нејаки је унук Стефана Дечанског.	Т	Н
Вукан је Радославу стриц (очев брат).	Т	Н

3. Пред тобом је део библиографије текстова објављених у књизи *Поезија од Војислава до Бојића*, коју је приредио Миодраг Павловић. Прегледај тај део и пронађи у њему тражену информацију.

БИБЛИОГРАФИЈА ТЕКСТОВА

[...]

- 16) А. Г. Матош: *Милан Ђурчин*, из књиге: *Есеји и фељџони о српским ђисцима*, Просвета, Београд, 1952.
- 17) Зоран Гавриловић: *Сима Пандуровић*, из књиге: *Од Војислава до Дуса*, Нолит, Београд, 1959.
- 18) Миодраг Протић: *Сима Пандуровић*, из књиге: *Сима Пандуровић*, Нолит, Београд, 1964.
- 19) Велибор Глигорић: *Владислав Петковић Дис*, из књиге: *Криџике*, Просвета, Београд, 1945.
- 20) Миодраг Павловић: *Владислав Петковић Дис*, из књиге: *Осам ђесника*, Просвета, Београд, 1964.
- 21) Миодраг Павловић: *Јован Дучић*, из књиге: *Осам ђесника*, Просвета, Београд, 1964.
- 22) Миодраг Павловић: *Песниџиво Вељка Петровића*, у рукопису.
- 23) Миодраг Павловић: *Душан Срезојевић*, из књиге: *Осам ђесника*, Просвета, Београд, 1964.
- 24) Славко Леовац: *Мирко Королија*, из књиге: *Хеленска џрадиција и српска књижевност џвадесетџој века*, „Веселин Маслеша“, Сарајево, 1963.
- 25) Предраг Палавестра: *Милош Видаковић*, у рукопису.
- 26) Миодраг Павловић: *Милуџин Бојић*, из књиге: *Осам ђесника*, Просвета, Београд, 1964.

Наведи имена два песника о којима је писао Миодраг Павловић у књизи *Осам ђесника*.

и _____

4. Прочитај одломак из текста о предлогу за увођење школских униформи. Текст је преузет из једних дневних новина.

Предлог за увођење школских униформи у Основну школу „22. октобар“ у Сурчину изазвао је различите коментаре. Мишљења родитеља, директора школе и педагога се у вези са тим предлогом разликују. Док једни сматрају да су униформе добра идеја, други тврде да увођење униформи угрожава развој младих и да представља нарушавање приватности.

– Школске униформе треба да развију осећај припадности колективу. Видећемо како ће реаговати родитељи, да ли ће прихватити предлог или не – рекао је градоначелник приликом посете школи која треба да „пробије лед“.

Председник Педагошког покрета Србије био је против увођења униформи, тврдећи да не постоји ниједан користан разлог за то.

– То је један помодарски и аматерски експеримент који угрожава идентитет ђака у периоду када теже да афирмишу своју индивидуалност у колективу! То је и огроман и непотребан трошак за родитељски буџет у време кризе! О тим и сличним стварима не треба да одлучују људи који не познају педагошке науке.

Сви они имају разлоге за то или против, али ће време које долази показати ко је био у праву. Ученици у овој школи нису се до сада јавно изјашњавали о овом предлогу.

Три од четири следеће реченице садрже чињенице у вези с предлогом за увођење школских униформи, а једна коментар аутора текста. Заокружи слово испред реченице која садржи **коментар**.

- а) Мишљења родитеља, директора и педагога разликују се у вези с тим предлогом.
- б) Сви они имају разлоге за или против, али ће време показати ко је био у праву.
- в) Председник Педагошког покрета Србије био је против увођења униформи.
- г) Ученици у овој школи нису се до сада јавно изјашњавали о овом предлогу.

5. Прочитај одломак из студије о Бранку Радичевићу књижевног критичара и историчара Јована Скерлића.

Иако је и раније у српској књижевности било песника који су се служили народним језиком и уносили у своју поезију елементе народне поезије, ипак су песме Бранка Радичевића значиле једну велику новину, готово читав књижевни преврат.

Он у своју истинску лирску поезију уноси себе лично, своје личне доживљаје, своја лична осећања, опева своју несташну, каткада и разуздану младост, не бацајући на своје стихове вео предрасуда и обзира, но као пркосећи старима, мудрицама, цепидлакама, лицемерима, поборницима свега старог и преживелог у књижевности и у јавном животу српском. Једва једном са њиме у српску поезију, која је одмах у првом свом почетку изгледала тако стара, улази младост, са својим снажним осећањима и бујним страстима. И своју младу и младићку књигу он природно посвећује „Српској омладини“ [...] У свој својој поезији то је одиста био свој човек и свој песник, који је певао по својој ћуди и из свог срца, тражио своје предмете где му се свидело и казивао их како је хтео.

У датом одломку Јован Скерлић износи став да Бранко Радичевић уноси велику новину у наше песништво. Заокружи слово испред доказа за тај Скерлићев став.

- а) Бранко Радичевић поштује песничку традицију српског песништва.
- б) Бранко Радичевић се у својој поезији служи народним језиком.
- в) Бранко Радичевић уноси у своју поезију елементе српске народне поезије.
- г) Бранко Радичевић се својим песмама супротставља крутој песничкој традицији.

6. У свакој реченици подвучи реч која припада само **неформалном** говору:

Јуче сам се супер провела код Сање на рођендану.

Зар ти није досадно да толико дуго циркуаш тај сок?

Волим свог брата, он је права фаца.

7. У сваком пару речи подвуци ону реч која је **исправно** написана.

авијон – авион

бојица – боица

идеа – идеја

каиш – кајиш

који – кои

мајица – маица

8. Заокружи слово испред реченице у којој су све речи **исправно** написане.

а) Ана ми није рекла да неможе да дође!

б) Не показуј прстом на непознату особу!

в) Не прија ми не слано јело!

г) Незнам колико пута нисам донео задатак!

9. Упиши у следеће реченице запете тамо где је то потребно.

а) Иако сам се заљубила нисам престала да учим.

б) Напорно сам тренирао узеће ме у први тим.

в) Он је строг али праведан фудбалски судија.

10. Заокружи слово испред реченице у којој **нема** правописних грешака.

а) Пас је стајао преда мном и чекао да му бацим лопту.

б) Он се итекако потрудио да би освојио награду.

в) Пожурио је небили сустигао групу другова.

г) Кад ручам, рећићу ти како сам написао домаћи.

11. Заокружи слово испред реченице у којој је подвучен **субјекат**.

а) Она нагло подиже поглед.

б) Стајао је благо се клатећи.

в) Полако је кренула стазом.

г) Брзо су прошле две године.

12. Заокружи слово испред реченице у којој је подвучени глаголски облик правилно употребљен.

- а) Позвао би те да сам био код куће.
 б) Могли би да одете до игралишта.
 в) Помогао би ти да је знао одговор.
 г) Јавили би ти да смо имали телефон.

13. Повежи наведене податке из леве колоне са делима на која се ти подаци односе.

1. Прва граматика српског језика, објављена 1814. године. Штампана је Мркаљевом азбуком.

а) *Српски рјечник истрољкован њемачким и латинским ријечма*

2. Дело је објављено 1818. године. Садржи око 26 000 речи. Штампано је Вуковом ћирилицом и новим правописом.

б) *Писменица сербскога језика по говору јужнога народа писана*

3. Расправа, објављена 1847. године. У њој Ђуро Даничић научном аргументацијом брани Вукову реформу.

в) *Друго издање Српског рјечника*

4. Дело је објављено 1852. године. Садржи преко 47 000 речи. Аутору дела је у раду помагао Ђуро Даничић.

г) *Рач за српски језик и правопис*

14. Прочитај следећу реченицу и одреди значење подвучене речи.

Иако је имао услова за напредак у послу и сопствени развој, остао је приземан човек.

Реч **приземан** у реченици значи:

- а) прост, примитиван;
 б) поштен, искрен;
 в) срдчан, приступачан;
 г) одмерен, скроман.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- 15.** У датој реченици подвучени су придев и заменица. Упиши у табелу назив подврсте подвучених речи и називе њихових граматичких категорија у тој реченици.

Стари Словени веровали су да невидљиве руке богова управљају њиховим животима и природним појавама.

	Врста речи	Подврста речи	Род	Број	Падеж
невидљиве	придев				
њиховим	заменица				

- 16.** Одреди називе облика казивања (приповедање, описивање, монолог) у наведеним одломцима из приповетке *Кроз мећаву* Петра Кочића.

1. Кад се све старо измакло, кад је сасвим осиромашео и опотребио, кренуо би у доње крајеве, доље, гдје га нико не познаје, па би радио на надници. Тако би преко љета, зарадио нешто за зиму, да се прехрани и прислужи свијеће на гробовима своје чељади.

Облик казивања: _____

2. Сијед је сав, коштат и крупан као одваљен комад оних грђених и непрекидно мрачних и туробних планина, што се мукло уздижу поврх његова села. [...] Уздигао накостијешене, дебеле обрве, испод којих мутно, као из неке даљине, вире уморене и готово умртвљене очи...

Облик казивања: _____

3. Реља, усправан, потамњео у образима као какав окорјели грешник, празна и укочена погледа, хода тамо и амо, суво, изнемогло шапће и мрмља:

– Чудне ли среће и црна ли удеса мога!... Боже, боже, што си тако немилостан! Што расточи државину моју, што обори и разруши краљевину моју?

Облик казивања: _____ и _____

- 17.** Прочитај строфу из песме *Пустиише ме како ја хоћу!* Милана Ђурчина и утврди које су врсте риме у њој заступљене.

Зашто увек једно и исто,
 зар све баш мора бити јасно и чисто,
 и свуда прописан број?!
 Та песма није акт, и мис'о није слово.
 А дух тражи увек ново,
 и хоће да буде свој.

Заступљене су:

- а) парна и укрштена рима;
- б) парна и обгрљена рима;
- в) укрштена и парна рима;
- г) укрштена и обгрљена рима.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- 18.** Пажљиво прочитај песму *Сирејња* Десанке Максимовић. Заокружи слово испред мотива који уочаваш у наведеној песми.

Не, немој ми прићи! Хоћу издалека
да волим и желим ока твоја два.
Јер срећа је лепа само док се чека
док од себе само наговештај да.

Не, немој ми прићи! Има више дражи
ова слатка стрепња, чекање и стра.
Све је много лепше донде док се тражи,
о чему се само тек по слутњи зна.

Не, немој ми прићи! Нашто то, и чему?
Издалека само све ко звезда сја;
издалека само дивимо се свему.
Не, нек ми не приђу ока твоја два.

Мотив који се у песми уочава јесте:

- а) заљубљеност;
- б) неузвраћена љубав;
- в) туга због расанка;
- г) претња.

- 19.** У реченицама су подвучене стилске фигуре. Повежи назив стилске фигуре са словом испред реченице у којој се та стилска фигура налази, као што је започето. Једна стилска фигура је сувишна.

1. персонификација	а) Замирисаше траве под <u>плаштом ноћи</u> .
2. хипербола	б) Упутио се у град <u>празних</u> бисага и <u>пуна</u> срца.
3. метафора	в) Због мирне нарави и добронамерности <u>сви су јој се дивили</u> .
4. градација	г) Кржљава <u>јабука је куњала</u> крај расцветане крушке.
5. контраст	

20. Прочитај одломак из драмског дела *Балкански швијун* Душана Ковачевића.

ЛИЦА И ЛИЧНОСТИ

ИЛИЈА ЧВОРОВИЋ, газда куће, окућнице, жене и идеје о слободоумном човеку и слободној земљи.

ДАНИЦА ЧВОРОВИЋ, Илијина жена.

СОЊА ЧВОРОВИЋ, Илијина кћерка.

ЂУРА ЧВОРОВИЋ, Илијин брат близанац.

ПОДСТАНАР, Петар Марков Јаковљевић. Париски кројач.

I ЧИН

Даница Чворовић, педесетогодишња домаћица, седи за кухињским столом, љушти кромпир и услуш слуша радио.

Радио-спикер: ... Драги слушаоци, у наставку програма слушаћемо музику за игру, у емисији „Музика ваше младости“.

(Са првим тактовима арјеншинској танга, на улазним вратима одјекну звоно. Даница оставља кромпир, излази у ходник... Враћа се враћећи мужа – Илију Чворовића, човека у годинама, крујној, снажној, плећастој... Човек је задихан, као да је данима шрчао; ослања се на једну фошељу, у ућлу просторије, покрај чивилука, брише шаком ознојено чело, ноћама скида цицелу... Прислања десну руку на груди, као да придржава срце. Нервира га „музика за иру“; оглази и искључује радио. Вади кућију цитареџа и шибнице. Нервозно, узнемирено пријлажује дуван. Коначно, жена се усуди да га упита.)

Даница: Зашто су те звали?

(Илија ћути. Ошреса пеео, нервозно, високо изнад пеељаре, подвлачи прстима бркове.)

Даница: Јесу те звали због...

Илија: Због чега?

Даница: Па, рекô си, можда проверавају...

(Илија је пледа, врши лавом.)

Илија: У гроб ћеш ме отерати... Јел' онај код куће?

Даница: Ко?

Илија: Мој покојни ћаћа! ... Подстанар?

Даница: Није.

Илија: Де је?

Даница: Не знам. Отишô је јутрос, није се враћô... Шта је било?

Илија: Ништа... Тек ће бити.

Аутор у ЛИЦИМА И ЛИЧНОСТИМА каже за Илију Чворовића да је **газда жене**. Која од следећих напомена о Даници Чворовић то потврђује?

- а) Седи за кухињским столом, љушти кромпир.
- б) Загледана је у нешто изван тескобне кухиње.
- в) Коначно, жена се усуди да га упита.
- г) Расејана је због брига и проблема.

Заокружи слово испред тачног одговора.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!
Ову страну попуњава Комисија!

Укупан број бодова

		,	

Број бодова за сваки задатак

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Комисија:

- _____
- _____
- _____
- _____

Упиши ✕ на одговарајуће место.

Идентификациони број (Шифра ученика)	
Школа	
Место	
Презиме и име ученика	